

Täysistunto

Tiistai 2.12.2025 klo 14.00

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi omaishoidon tuesta annetun lain 5 §:n ja perhehoitolain 12 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 110/2025 vp

Valiokunnan mietintö StVM 25/2025 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 20. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu. Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.52 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa puhemies! Käsitlemme tänään lakiesitystä, joka parantaa omaishoitajien ja perhehoitajien asemaa. Tämä esitys on erittäin tärkeä. Myöskin moni hyvinvointialue käsittelee parhaillaan talousarviossaan omaishoitoa.

Vuoden 2026 alusta omaishoidon tuen vähimmäishoitopalkkio nousee 530 euroon kuukaudessa ja raskaan siirtymävaiheen palkkio 966 euroon. Lisäksi toimeksiantosuhteisten perhehoitajien turvaa vahvistetaan. Jos pitkäaikainen perhehoito päättyy ennakoimattomasti perhehoitajasta riippumattomasta syystä, maksetaan irtisanomisajan korvauksen lisäksi yhden kuukauden hoitopalkkion suuruinen lisäkorvaus, yhteensä pääsääntöisesti kolmen kuukauden palkkio.

Arvoisa puhemies! Omaishoitajat tekevät korvaamatonta työtä suomalaisen yhteiskunnan hyväksi. Heidän panoksensa säästää yhteiskunnalta kymmeniätuhansia euroja per hoitosuhde ja jopa miljardeja euroja vuodessa. Ilman omaishoitajia sosiaali- ja terveyshuolto ei yksinkertaisesti kestäisi.

Suomessa arvioidaan olevan noin 350 000 omaishoitajaa, ja heidän työnsä mahdollistaa sen, että iäkkäät ja pitkäaikaissairaat voivat asua kotona pidempään. Tämä vähentää muiden palvelujen kuormitusta ja hillitsee sote-kustannuksia. Vaikka korotus on maltillinen, se osoittaa, että omaishoito ja perhehoito nähdään arvokkaana osana suomalaista hyvinvointia. Samalla on muistettava, että pelkkä palkkio ei riitä. Lakisääteisten vapaiden toteutuminen on turvattava ja palvelusetelien arvo on saatava riittäväksi, jotta omaishoitajat voivat todella pitää ansaitut vapaansa.

Hyvinvointialueiden on huolehdittava terveystarkastuksista, valmennuksesta ja sijaispalveluista. Työssäkäyvien omaishoitajien erityistarpeet on tunnistettava, ja vertaistuen merkitys on suuri. Omaishoidon kokonaisuudistus tulee toteuttaa ja hyvinvointialueiden käytänteet saattaa tasavertaisiksi omaishoidon kriteerien suhteen.

Arvoisa puhemies! Omaishoito vahvistaa perheiden hyvinvointia ja koko yhteiskunnan kestävyyttä. Meidän on pidettävä omaishoitajien arki jatkuvasti esillä ja varmistettava, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2025 vp

he jaksavat. Tämä lakiesitys vie kehitystä oikeaan suuntaan, mutta työtä on vielä jatkettava, jotta omaishoito säilyy hoitomuotona ja inhimillisenä vaihtoehtona. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

18.56 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Kunnioitetut omaishoitajat! Omaishoito ei ole sivurooli hyvinvointiyhteiskunnassamme. Tällä hallituksen esityksellä tuolle tärkeälle työlle annetaan nyt selkeämpi ja oikeudenmukaisempi perusta, kun omaishoidon raskaan siirtymävaiheen vähimmäiskorvaus tarkennetaan valiokunnan esityksen mukaisesti tasolle 966 euroa kuukaudessa. Kyse ei ole vain euroista vaan viestistä. Yhteiskunta arvostaa vastuuta, jota omaishoitajat kantavat joka ainoa päivä. Tämä esitys on tärkeä osa vuoden 2026 talousarviota, jossa on tehty selvä ja tärkeä linjaus: omaishoitajien työ nähdään, tunnustetaan ja sitä arvostetaan.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta on suhtautunut esitykseen vakavasti ja vastuullisesti. Se on edellyttänyt valtioneuvostolta tarkkaa seurantaä siitä, kohdistuuko omaishoitoon osoitettu lisärahoitus myös todellisuudessa omaishoitajien palkkioihin niin, että se ei katoa hyvinvointialueiden muihin menoihin. Valiokunta on painottanut, että omaishoidon yhdenvertaisuutta koko maassa on arvioitava. Ei ole oikein, että omaishoitajan asema vaihtelee paikkakunnan mukaan. Lisäksi on edellytetty omaishoitoa koskevan lainsäädännön ja palvelujen kehittämistä niin, että se tukee entistä paremmin niin ikääntyviä kuin työikäisiäkin omaishoitajia ja parantaa omaishoidon houkuttelevuutta tulevaisuudessa. Nämä ovat tärkeitä huomioita, joiden eteen voimme jatkossa tehdä töitä.

Arvoisa puhemies! Tämä kokonaisuus merkitsee ennen kaikkea selkeyttä: selkeyttä omaishoitajan asemalle, selkeyttä oikeuksiin ja selkeyttä siihen, miten yhteiskuntamme suhtautuu niihin, jotka kantavat vastuuta lähimmäisestään. Omaishoitajat tekevät lähimmäisenrakkauden työtä, jota mikään järjestelmä ei voisi kokonaan korvata. On oikein, että tulevan vuoden talousarviossa tämä työ tunnustetaan entistä vahvemmin ja että me tässä salissa seisomme heidän rinnallaan myös tekojen emmekä vain sanojen tasolla. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

18.59 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Hyvät kansanedustajat! Käsittelyssä on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi omaishoidon tuesta annetun lain 5 §:n ja perhehoitolain 12 §:n muuttamisesta. Tässä lakiesityksessä esitetään nostettavaksi ensi vuoden eli vuoden 2026 alusta omaishoidon tuen vähimmäishoitopalkkio 472 eurosta 530 euroon kuukaudessa ja raskaan siirtymävaiheen palkkio 966 euroon. Samalla myös perhehoitajien turvaa parannetaan. Jos pitkäaikainen perhehoito päättyy ennakoimattomasti perhehoitajasta riippumattomasta syystä, hänelle maksetaan irtisanomisajan korvauksen lisäksi yhden kuukauden hoitopalkkion suuruinen lisäkorvaus, yhteensä siis pääsääntöisesti kolmen kuukauden palkkio.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset lunastavat nyt hallituksessa niitä lupauksia, joita ihmisille olemme antaneet. Tuemme omaishoitajia kaikissa tilanteissa, niin omais- kuin perhehoitajia, ja teemme kaikkemme, jotta heidän tilanteensa paranevat ja edellytykset toimia omaishoitajana tai perhehoitajana paranevat. Omaishoito säästää yhteiskunnalta kymmeniätuhansia euroja vuodessa per hoitosuhde. Sitä ei kuitenkaan tehdä ansaintatarkoituk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2025 vp

sessä, sitä tehdään sydämellä oman läheisen hyvinvoinnin ja hoitamisen eteen, ja omaishoitajat ansaitsevatkin toimivan järjestelmän.

Arvoisa puhemies! Lisäksi, että tämä valiokunnan mietintö on yksimielinen ja asia on äärettömän tärkeä ja hyvä, valiokunta vielä korostaa omaishoitajien tilanteen parantamista kolmella erillisellä lausumalla, joissa pyydetään, että eduskunta edellyttää, että seurataan omaishoidon tukeen osoitettavan lisärahoituksen kohdentamista hyvinvointialueilla sen arvioimiseksi, kohdentuuko lisärahoitus tosiasiallisesti omaishoidon tuen palkkioihin. Lisäksi pyydetään selvitettäväksi, miten omaishoidon yhdenvertainen saatavuus toteutuu koko maassa. Ja vielä kolmantena on se, että omaishoitoa koskevaa lainsäädäntöä ja siihen kytkeytyvää palvelu- ja etuusjärjestelmää tulee kehittää niin, että ne tukevat nykyistä paremmin niin ikääntyneiden kuin työikäisten omaishoitajien jaksamista ja hyvinvointia sekä lisäävät omaishoidon kannustettavuutta.

Arvoisa puhemies! Tein vuonna 2019 eduskunnassa lakialoitteen työsopimuslain muuttamisesta, ja siihen sisältyi se ehdotus, että työssäkäyvät henkilöt voisivat helpommin jäädä hoitamaan läheistään tai omaistaan, mikäli tällainen tilanne tulisi. Se voi olla esimerkiksi saattohoitotilanne, äkillinen sairastuminen tai muu vastaava tilanne. Esitykseni sisältö oli se, että työntekijällä olisi oikeus vapaaseen, ei ainoastaan työnantajalla pyrkimys järjestää tällainen vapaa työntekijöille. On erittäin tärkeää, että myös työssäkäyvät omaishoitajat voivat osallistua läheisensä hoitamiseen. Se on eettisesti oikein, sillä kukapa meistä ei tuntisi niitä tilanteita, että töissä pitää olla ja töihin pitää lähteä mutta läheinen on siellä omassa kodissaan vaativankin tuen ja avun tarvetta vailla ja itse ei voi mennä häntä auttamaan. On hyvä, että nykyllaissa on viiden vuorokauden oikeus työntekijällä olla vapaalla hoitamassa sitä läheistään. Se on sinne jossakin vaiheessa saatu, mutta sitä, onko se riittävä, on hyvä meidän jokaisen pohtia.

Erityisesti haluan nostaa esille saattohoitotilanteet, joissa läheisen apu, tuki ja turva on kaiken a ja o sen sairastuneen ihmisen rinnalla siellä kotona. Toivonkin, että niin työnantajat kuin me päättäjät täällä eduskunnassa teemme kaikkemme sen eteen, että nämä asiat toteutuisivat. Pidän tärkeänä sitä, että saattohoitolainsäädäntö etenee. Olen siitäkin tehnyt lakialoitteen ja pidän sitä yhtenä tärkeimpänä asiana, mitä sosiaali- ja terveyspolitiikassa myös tällä loppukaudella tulee edistää. Subjektiivinen oikeus saattohoitoon tulee kirjata lainsäädäntöön, ja siihen tulee antaa kaikki mahdollisuudet myös läheiselle osallistua henkilön tukemiseen. Olemme ihmisiä ja tarvitsemme myös sydämellä tehtyä lainsäädäntöä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

19.04 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Omaishoitajat tekevät äärimmäisen arvokasta työtä paitsi inhimillisestä näkökulmasta myös julkisen talouden kustannusten kasvun näkökulmasta, ja on todella tärkeää, että täällä on nyt käsittelyssä tämä esitys omaishoitajien taloudellisen tilanteen parantamisesta ja omaishoidon kehittämisestä. Tässä esityksessä ollaan siis pienentämässä hyvinvointialueiden välisiä eroja ja vahvistamassa omaishoitajan taloudellista asemaa vahvistamalla omaishoidon tuelle vähimmäispalkkion korotus.

Tämän eduskuntakäsittelyn aikana itsellenikin on tullut paljon yhteydenottoja, joissa on nostettu esiin aika lailla niitä ajatuksia, joita myös sosiaali- ja terveysvaliokunta mietinnössään nostaa. Poimin täältä nyt yhden, josta on viime päivinä eniten tullut palautetta, ja tääl-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2025 vp

lä mietinnössäkkin on todettu, että tämä asia on tullut esiin myös kuulemisissa. Tämä liittyy tähän omaishoidon tuen hoitopalkkion vaikutukseen omaishoitajan muuhun sosiaaliturvaan. Eli kun tässä on nyt tällä hallituskaudella tehty paljon muutoksia tähän sosiaaliturvajärjestelmään, niin ne ovat jo osaltaan vaikuttaneet monen omaishoitajan taloudelliseen tilanteeseen, koska tämä on semmoinen väestöryhmä, jonka on tämän hoitovastuun vuoksi mahdollisesti hyvin vaikea ottaa vastaan sitten koko-aikaista työtä.

Olen myöskin samaa mieltä siitä, kun valiokunta on nostanut täällä erikseen esiin, että pidetään tärkeänä sitä, että tämä nyt tuleva palkkion korotus ei pienentäisi toimeentulotuen määrää, koska se voisi johtaa siihen, että tällainen omaishoitaja, joka on toimeentulotuella, ei hyödy tästä vähimmäispalkkion korotuksesta. Valiokunta on tosiaan täällä mietinnössään todennut, että pitäisi selvittää mahdollisuutta, että omaishoitajien palkkio tulisi etuoi-keutetuksi tuloksi muissa sosiaaliturvaetuuksissa, ja he ehdottavat, että tätä selvittäisi osana parlamentaarista sosiaaliturvan uudistamistyötä.

Sitten on ollut tosiaan paljon huolta siitä, kuinka lakisääteiset vapaat tosiasiasa toteutu-vat. Täällä on mietinnössäkkin todettu, että vain noin puolet sopimuksen tehneistä omaishoitajista pystyy hyödyntämään näitä vapaita, ja jatkossa sitten, jotta omaishoidon kuormittavuus voitaisiin pitää kohtuullisella tasolla, pitää velvoittaa hyvinvointialueita to-siasiallisesti tarjoamaan näitä mahdollisuuksia.

On todella tärkeää, että valiokunnan mietinnössä on myöskin näitä lausumia, ja täältä to-dellakin kolme lausumaa löytyy, ja nyt kun tiedämme, että hyvinvointialueilla on hyvin paljon näitä taloudellisia sopeutuspaineita, on todella tärkeää, että eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto selvittää, miten omaishoidon yhdenvertainen saatavuus toteutuu koko maassa ja miten omaishoidon resursointi vastaa alueellisia tarpeita. Erittäin tärkeä lausu-ma.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

19.08 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Tästä omaishoitajan työstä: on erittäin tärkeää, että kaikki ymmärrämme, kuinka hienosta ja upeasta jutusta on kysymys, koska läheisiä hoidetaan ja yleensä se on aina vaikea tilanne monelta kannalta. Siinä mielessä on hyvä, että tähän luodaan nyt näitä minimimäärityksiä ja minimihintoja eri tilanteisiin.

Kiinnittäisin tässä sellaiseen asiaan huomiota, että eri hyvinvointialueilla ja aikaisem-min kunnissa nämä olivat määrärahasidonnaisia, ja kun ne olivat määrärahasidonnaisia, niin loppuvuonna kaikki eivät saaneet sitä, vaikka olisivat muuten oikeutettuja tähän omaishoidon tukeen. Tavallaan tämä subjektiivinen oikeus — jos on ne edellytykset ja he ovat oikeutettuja saamaan sitä — pitäisi kaikille pystyä sellaisessa tilanteessa turvaamaan, ja tämä määrärahasidonnaisuus on aina rajoittanut sitä. Meillä Pirkanmaalla tämä on sel-lainen, että kaikki ne, keillä nämä edellytykset täyttyvät, saavat omaishoidon tuen sen ta-soisena kuin kulloinkin on kyseessä.

Tämä korvaus on yksi osa tätä omaishoitajien tukea, mutta kyllä aika tärkeä osa on se, että omaishoitaja itse myöskin pystyy elpymään siitä tilanteesta ja saa vapaata sillä tavalla, että pystyy vähän palautumaan ja sitten pystyy jatkamaan paremmin. Sen takia nämä si-jaisjärjestelyt ja muut vastaavat ovat siinä tosi tärkeitä.

Kolmas kysymys on se, minkälaiset muut palvelut tässä on, kuinka on saatavissa niitä terveystarkastuksia tai muita vastaavia tai sitten opastusta ja tukea eri tilanteisiin, kun tämä on kolmiosainen: on se korvaus, sitten oma jaksaminen ja sitten tämä tuki, palvelut, siinä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2025 vp

ympärillä. Silloin me ollaan ratkaistu aika monta asiaa, jos nämä kaikki kolme on kunnossa ja sitten meillä olisi kaikille niille henkilöille, jotka täyttävät nämä edellytykset, saatavissa tämä omaishoitajatuki sillä tasolla, mitä siinä tilanteessa kulloinkin niillä edellytyksillä on saatavilla. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 110/2025 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät lausumaehdotukset. Asian käsittely päättyi.